**Hukuk Bölümü 2007/472 E. , 2007/443 K.**

- 3213 SAYILI MADEN KANUNU HK
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 12

**"İçtihat Metni"**

Davacı : Çebisan İnşaat Sanayi ve Tic. A.Ş.

Vekili : Av. T. T.C.

Davalı : Edirne Valiliği

Vekili : Av. O.İ.

O L A Y : Edirne Valiliği İl Özel İdaresi'nin 5.12.2006 gün ve 7953 sayılı işlemi ile, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca davacı adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

EDİRNE 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 5.4.2007 gün ve E: 2007/221 D.İş. sayı ile, itiraz eden vekili dilekçesinde özetle; müvekkilin ocaktan mıcır ve taş tozu çıkardığını ve imal ettiğini, çıkarılan malzemelerin tamamının belediyelere teslim edildiğini, belediyelere fatura ve irsaliyesiz emtia girişinin mümkün olmadığını, tebliğ edilen kararda ceza sebebinin "sevk fişi (irsaliye makbuzu) kesilmemesi" olarak bildirildiğini ve cezanın dört adet tutanak toplamı77 metreküprezerv için kesildiğini, bu cezanın hangi tarihlerde hangi sevkiyatlar için kesildiği, ceza kesilen sevk araçlarının plakaları ile şoförlerinin kimliklerinin ceza kararında yer almadığını, bu nedenle para cezası kararının kaldırılmasının talep olunduğu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 55. maddesi uyarınca cezai işlem yapılmasıyla ilgili aynı Yasanın 56. maddesi gereği ceza verme yetkisinin İl Encümeni'nde bulunduğu, aynı Yasanın 59. maddesi gereği İl Encümen kararlarına karşı idari yargı mercilerine itirazın yapılacağının açıklandığı, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesi ile değişik 3. maddesi gereği davaya bakmanın idari yargının görev ve yetkisi içinde bulunduğunun anlaşıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

EDİRNE İDARE MAHKEMESİ; 30.7.2007 gün ve E: 2007/357 sayı ile, davacı vekili tarafından, davacı şirkete Maden Kanunu'na muhalefet ettiğinden bahisle para cezası kesilmesine dair 5.12.2006 tarih ve 7953 sayılı Edirne İl Özel İdaresi işleminin iptali istemiyle Edirne Valiliği'ne karşı dava açıldığı, 5326 sayılı Kanun'un 5561 sayılı Yasa'nın 31'nci maddesi ile değişik 3. maddesi ile 27. maddesinden söz ederek, dosyadaki mevcut bilgi ve belgenin incelenmesinden; maden taş ocağı işletme faaliyetinde bulunan davacı şirket nezdinde yapılan denetim sonucu şirket tarafından maden sevk fişi ile satış ve naklin yapılması gerektiği halde sevk fişi olmaksızın maden sevkiyatında bulunduğunun tespiti üzerine Edirne Valiliği İl Özel İdaresi tarafından 5.12.2006 tarih ve 7653 sayılı işlemle davacı şirketin 3.003,00 YTL tutarında idari para cezasıyla tecziye edildiği, söz konusu kararın 29.1.2007 tarihinde tebliği üzerine Edirne 1. Sulh Ceza Mahkemesi nezdinde 2007/221 D.İş. esasına kayıtlı olarak 12.2.2007 tarihinde itiraz edildiği, Edirne 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 5.4.2007 tarihli kararıyla, 5302 sayılı İl Özel idaresi Kanunu'nun 55'nci maddesi uyarınca cezai işlem yapılmasıyla ilgili aynı Yasanın 56'ncı maddesi gereği ceza verme yetkisinin İl Encümeninde bulunduğu, 59'ncu maddesinde ise İl Encümen kararına karşı idari yargı mercilerine itirazın yapılacağının açıklandığı, 5326 sayılı Kanun'un 5561 sayılı Yasa'nın 31'nci maddesi ile değişik 3. maddesi gereği davaya bakmak idari yargının görev ve yetkisi içinde bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verildiği ve bu kararın 13.4.2007 tarihinde kesinleştiği yönünde 25.05.2007 tarihli kesinleşme şerhi düşüldüğü, bunun üzerine Mahkemeleri nezdinde 2007/357 Esas numarasıyla 17.4.2007 tarihinde 3213 sayılı Kanun'a muhalefetten dolayı kesilen mezkur idari para cezasının iptali istemiyle görülmekte olan davanın açıldığının anlaşıldığı, 5326 sayılı Kanun'un 5561 sayılı Kanun'un bu Kanunda düzenlenen 31. maddesiyle değişik 3. maddesinde idari yaptırım kararına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin ancak diğer kanunlarda aksine bir hükmün bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer genel hükümlerinin ise idari para cezasıyla veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağının hüküm altına alındığı, dolayısıyla 5326 sayılı Kanun'un 3. madde başlığında da görüleceği üzere Kabahatler Kanunu'nun genel bir kanun niteliği taşıdığı, görevli yargı merciinin tayinine dair cezaya müstenit ilgili Kanunda hükme yer verilmesi halinde 5326 sayılı Kanunun tatbik edileceğinin benimsendiği, 5326 sayılı Kanun'un 3. maddesinin atıf yaptığı kanun yollarına dair 27'nci maddesinde ise idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine dair idari yaptırım kararlarına karşı kararın tebliğ veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde Sulh Ceza Mahkemesine başvuru yolunun düzenlendiği, ancak idarî yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idarî yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idarî yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının da bu işlemin iptali talebiyle birlikte idarî yargı merciinde görüleceğinin anlaşıldığı, olayda ise, dava konusu edilen idari para cezasının dayanağının 3213 sayılı Maden Kanun'un sevk fişi düzenlemeksizin sevkiyat yapılmasının yasaklandığı 12. maddesinin olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda yasaklanan fiiller ve bunlara verilecek idari para cezalarının tahdidi olarak sayılmasına karşın idari para cezasına dair her hangi bir başvuru yolunun açıkça düzenlenmediği, dava konusu edilen işlemin sadece idari para cezası işlemini kapsadığı, işlem kapsamında idari yargının görev alanına giren başkaca bir işlemin bulunmadığı ve işlemin 5326 sayılı Kanun'un 27'nci maddesinin 8'nci bendi kapsamında olmadığı, bu durumda, dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 27'nci maddesinin 1'nci bendi uyarınca Sulh Ceza Mahkemesinin görev alanına girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek, 2247 sayılı Kanun'un 19'ncu maddesi uyarınca görevli yargı merciinin tayin ve tespiti için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına ve dosyanın anılan Mahkemeye gönderilmesine ve davanın incelenmesinin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararına kadar ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, O. Cem ERBÜK, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 26.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile

başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3213 sayılı Maden Kanunu gereğince verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amacı; madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi olarak belirlenmiş; 12. maddesinin birinci fıkrasında, üretilen maddenin sevk fişi ile sevkiyatının zorunlu olduğu, ikinci fıkrasında, tesislerden elde edilen ürünlerin sevk fişi kullanımı ve denetimi ile ilgili hususların yönetmelikle belirleneceği, üçüncü fıkrasında, ruhsat sahibi tarafından sevk fişi olmaksızın maden sevk edildiğinin mülkî idare amirliklerince tespit edilmesi halinde, söz konusu madenin ocak başı satış bedelinin üç katı tutarında idarî para cezası verileceği, dördüncü fıkrasında, denetim ve inceleme sonucunda, yaptığı üretim ve sevkiyatı bildirmediği tespit edilen ruhsat sahiplerine, ödenmesi gereken Devlet hakkına ilaveten bildirilmeyen miktar için hesaplanacak Devlet hakkının on katı tutarında idarî para cezası verileceği, beşinci fıkrasında ise; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

Olayda, idari para cezasının iptali istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nda, bu cezaya karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanun'un diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterildiği durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanunla değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince yapılan başvurunun kabulü ile Sulh Ceza Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Edirne İdare Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN KABULÜ İLE Edirne 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 5.4.2007 gün ve E:2007/221 D.İş. sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.